

การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษ

และไม่ได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิ

A COMPARATIVE STUDY OF THE QUALITY OF LIFE AMONG THE ELDERLY

WHO HAD RECEIVED AN EDUCATION AND THOSE WHO HAD NOT RECEIVED AN

EDUCATION AT THE ELDERLY SCHOOLS IN PA SAO SUB-DISTRICT,

MUEANG DISTRICT, UTTARADIT PROVINCE

วันที่รับ : 23 มกราคม 2566

วันที่แก้ไข : 25 มีนาคม 2566

วันที่ตอบรับ : 31 มีนาคม 2566

กิตติวรรณ จันทรฤทธิ์^{1*}, พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย¹, ชลดา พินยงค์¹,
ชาญฤทธิ์ อัยกุล¹, ปพิชญา ดีโพธิ์¹, อีรศักดิ์ สงสัย¹ และ ยुरนันท์ หนูนเพิ่ม¹

Kittiwan Junrith^{1*}, Pongsak Onmoy¹, Chonlada Pinyong¹,

Chanrit Iyakul¹, Papitchaya Deepho¹, Teerasak Songsai¹ and Yuranan Nunperm¹

¹คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิ จังหวัดอุดรดิ 53000

¹Faculty of Science and Technology, Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit 53000

*Corresponding author e-mail: Kittiwunjunrith@uru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงวิเคราะห์ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษและไม่ได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษในโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 80 คน และผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 80 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละและค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษและไม่ได้เข้ารับการศึกษในโรงเรียนผู้สูงอายุ ใช้สถิติ Chi-Square และ Independent T-Test ผลการศึกษพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษ ในโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และจากการเปรียบเทียบผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าผู้สูงอายุที่เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียน ในโรงเรียนผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุที่เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย จิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตโดยรวมสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=4.8$, $p\text{-value} < 0.001$) ผลการศึกษสามารถเป็นข้อเสนอแนะแก่เทศบาลตำบลป่าเช่า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพทางสังคมในโรงเรียนผู้สูงอายุ และสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางในการจูงใจ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุให้มากขึ้น

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, โรงเรียนผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิต

ABSTRACT

This analytical research aimed to investigate and compare the quality of life of the elderly who had received an education and those who had not received an education at the elderly school in Pa-Sao Sub-district in Mueang District of Uttaradit Province. The samples of the elderly who were educated in the elderly school were 80 persons and 80 persons of those who did not receive an education. Purposive random sampling was used for the subject selection. The research instruments were questionnaires. The data were analyzed by using descriptive statistics of percentage and mean. A comparative analysis of the quality of life of the elderly who attended and did not attend an elderly school was carried out with chi-square and independent t- test.

The study results showed that the quality of life of the elderly who were enrolled in the elderly school were at the good level, while the elderly who did not enroll in the school were at the moderate level. The elderly who attended the elderly school had a higher level of quality of life than that of the elderly who did not attend the elderly school with statistic significant level at 0.05. In addition, the average quality of life scores of the elderly who attended the elderly school were higher than that of those who did not attended the elderly school, in terms of physical, mental, social relationship, and overall quality of life with statistic significant level ($t=4.8$, $p\text{-value} < 0.001$). The results could be the recommendation for Pa Sao Subdistrict Municipality and related sectors to create programs focusing on the social relationship in the elderly school and be used for setting strategies or guideline to encourage the elderly to participate in senior school activities.

Keywords: Elderly, The Elderly School, Quality of Life

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย จำนวนผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การตระหนักถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้ภาครัฐกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2564 ประชากรสูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากถึง 12.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนถึงร้อยละ 30 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2565) การมีประชากรผู้สูงอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศเปลี่ยนแปลงไป คือ อัตราส่วนผู้สูงอายุที่เป็นภาระพึ่งพิงเพิ่มสูงขึ้นในขณะที่อัตราส่วนและจำนวนประชากรวัยแรงงานเริ่มลดลง ทำให้ผู้สูงอายุ มีโอกาสถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังมากขึ้น เพราะประชากรวัยแรงงานส่วนหนึ่งยังต้องประกอบอาชีพซึ่งส่งผลให้เกิดการย้ายถิ่น ที่อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุน้อยลง ผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบตนเองเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560)

ในปี พ.ศ. 2565 จังหวัดอุดรดิตถ์ มีประชากรสูงอายุ จำนวนทั้งหมด 103,328 คน โดยแยกเป็น เพศชาย 46,180 คน เพศหญิง 57,148 คน เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้สูงอายุกับประชากรทั้งหมด พบว่า จังหวัดอุดรดิตถ์ มีจำนวนผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 23.16 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดอุดรดิตถ์เข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ทำให้จังหวัดอุดรดิตถ์ต้อง มีนโยบายและมาตรการที่จะรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต เช่น ปัญหาด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ปัญหาด้านการถูกทอดทิ้ง รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ชาวจังหวัดอุดรดิตถ์เป็นผู้สูงอายุที่มีความสุขในอนาคตต่อไป จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ของจังหวัดอุดรดิตถ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และข้อมูลการเจ็บป่วยปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นด้วย เพราะ ว่าผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ระบบต่าง ๆ ทำงานได้ลดลง ส่งผลให้ร่างกายเสื่อมถอย (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์, 2566) ผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุทุกด้านที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ จะส่งผลกระทบถึงกันและกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุลดลง ดังนั้นแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุก็คือการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิต

ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพ ไม่อยู่ในภาวะพึ่งพิงผู้อื่นและดำรงไว้ซึ่งการมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดี (อรทัย เลียงจินดาถาวร, 2562, น.204)

จากสถานการณ์ และปัญหาดังกล่าว หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จึงมีแนวคิด ในการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่ตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญและพลังของผู้สูงอายุโดยการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการจัดการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่งที่ต้องการให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต การก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2552) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแผนระดับชาติหลายฉบับที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตการพัฒนาคุณภาพของบุคคลอย่างต่อเนื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นแนวทางหนึ่งที่ยังคงปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้เริ่มจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจ พัฒนา ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในการดูแลตนเอง เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้สูงอายุมีทัศนคติที่ดีเพื่อที่จะดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณค่า มีการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังให้คนรุ่นหลังได้มีทัศนคติ และเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ อีกทั้งเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อให้สังคมไทยมีความพร้อมในการรับมือปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2560) จากแนวคิดดังกล่าว เทศบาลตำบลป่าเตา อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุนิรชา ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2560 จำนวน 2 แห่ง แห่งที่ 1 คือโรงเรียนผู้สูงอายุนิรชาบ้านหมอนไม้ หมู่ที่ 3 ดำเนินการจัดตั้งมาเป็นระยะเวลา 3 ปี และแห่งที่ 2 คือโรงเรียนผู้สูงอายุนิรชาบ้านวังจี้ หมู่ที่ 1 ดำเนินการจัดตั้งมา เป็นระยะเวลา 1 ปี โดยโรงเรียนทั้ง 2 แห่งมีวัตถุประสงค์หลัก ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องมีประสบการณ์ที่หลากหลาย เพื่อสร้างเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้สูงอายุ ในการพัฒนานตนเองและเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและส่งเสริมภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงสืบต่อไป (สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน, 2562).

ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนผู้สูงอายุมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ที่เข้ารับการศึกษหรือไม่จึงมีผลการศึกษาวิจัยรองรับ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความแตกต่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานี้ ในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าเตา อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนแนวทางการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเหมาะสมช่วยเหลือตนเองได้ตามอัตภาพและไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่นซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลป่าเตา อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลป่าเตา อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Analytical Cross-sectional Study) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลป่าเตา อำเภอมะนัง จังหวัดตรัง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากรผู้สูงอายุที่ขึ้นทะเบียนเข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าเตา 2 แห่งจำนวนทั้งสิ้น 96 คน
2. การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.5

$$\text{สูตร } n = N/1 + Ne^2$$

$$\text{แทนค่า } n = 96/1 + (96)(0.0025) = 96/1.24$$

$$= 77.61 \quad \text{เพิ่มการเก็บอีก 5\% เพื่อป้องกันการปฏิเสธ เก็บได้จริง 80 ราย}$$

3. กำหนดเกณฑ์คัดเข้า ได้แก่ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าเช่า ไม่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง มากกว่า 6 เดือนขึ้นไป สามารถพูดคุยสื่อสารได้ ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา และ อาศัยอยู่ในเขตตำบลป่าเช่า อย่างน้อย 1 ปี กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลป่าเช่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตต์ กำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับจำนวนประชากรของผู้สูงอายุที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ จำนวน 80 คน โดยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) ตามเกณฑ์คัดเข้าได้แก่ มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าเช่า สามารถพูดคุยสื่อสารได้ ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา และอาศัยอยู่ในเขตตำบลป่าเช่า อย่างน้อย 1 ปี เกณฑ์การคัดออกของทั้ง 2 กลุ่ม คือไม่สมัครใจที่จะเข้าร่วมในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 2 ประวัติการเจ็บป่วยและโรคประจำตัว

ส่วนที่ 3 ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ (Barthel Activities of Daily Living: ADL)

ส่วนที่ 4 แบบประเมินคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ใช้เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย WHOQOL-BREF-THAI ซึ่งแปลและปรับปรุงโดย สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคนอื่น ๆ (2545) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านร่างกาย จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านจิตใจ จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม จำนวน 3 ข้อ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ข้อ โดยมีข้อคำถามอีก 2 ข้อเป็นตัวชี้วัดในหมวดสุขภาพโดยรวมและคุณภาพชีวิต แบบวัดมีข้อคำถามเชิงบวก 23 ข้อ และมีข้อคำถามเชิงลบ 3 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีการแปลผลเป็น 3 ระดับ คือคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี คุณภาพชีวิตปานกลาง และคุณภาพชีวิตที่ดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) ผู้วิจัยไม่ได้ดัดแปลงใด ๆ เนื่องจากเครื่องมือดังกล่าวได้ผ่านการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วและอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ การทดสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลคั่งตะเกาที่เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ (ลำดวนวัยใส) จำนวน 30 คนและผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุจำนวน 30 คน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตัวแปรคุณภาพชีวิตได้ค่าเท่ากับ 0.88

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ เอกสารรับรองเลขที่ 040/63 วันที่ 31 สิงหาคม 2563 ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลโดยชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์การวิจัย แจ้งสิทธิในการตอบหรือไม่ตอบแบบสัมภาษณ์ การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ไม่เปิดเผย ต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยเป็นข้อมูลส่วนรวม โดยได้ลงนามในใบยินยอมให้เก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่เดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน 2563 โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ใช้เวลา 20-25 นาที แล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานและไม่ได้เข้ารับการศึกษานที่โรงเรียนผู้สูงอายุโดยใช้สถิติพรรณนาในรูปของความถี่ ร้อยละ และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานและไม่ได้เข้ารับการศึกษานที่โรงเรียนผู้สูงอายุโดยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) และ ค่าที ไม่อิสระ (Independent T-test)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลป่าเซ่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี สรุปลักษณะดังนี้

ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.2 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 68.7 ปี (S.D.=6.7) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี มีสมาชิกในครอบครัวมีจำนวน 2-3 คน อาศัยอยู่กับคู่สมรส บุตรและหลาน มีโรคประจำตัวถึงร้อยละ 82.5 มีระดับความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันอยู่ในช่วงคะแนน 12-20 คะแนน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้

ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.2 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 70 ปี (S.D.=6.6) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 60-69 ปี มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-5 คน โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบุตรและหลาน มีโรคประจำตัวร้อยละ 83.75 ผู้สูงอายุมีระดับความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน อยู่ในช่วงคะแนน 12-20 คะแนน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป	ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียน ผู้สูงอายุ n(%)	ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียน ผู้สูงอายุ n(%)
1. เพศ		
ชาย	11(13.8)	27(33.8)
หญิง	69(86.2)	53(66.2)
2. อายุ		
60-69 ปี	49(61.2)	41(51.2)
70-79 ปี	23(28.8)	31(35.8)
80 ปีขึ้นไป	8(10.0)	8(10.0)
	$\bar{X}=68.7$ ปี S.D.=6.7 Max=90 Min=60	$\bar{X}=70$ ปี S.D.= 6.6 Max=89 Min=60
3. สถานภาพสมรส		
โสด	8(10.0)	5(6.2)
สมรส	46(57.5)	44(55.0)
หม้าย/หย่า/แยกกันอยู่	26(32.5)	31(38.8)
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	65(81.3)	75(93.8)
มัธยมศึกษา/อนุปริญญา	12(15.0)	2(2.5)
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3(3.7)	3(3.7)
5. รายได้		
0-1000 บาท	42(52.5)	41(51.3)
1000-5000 บาท	28(35.0)	35(43.7)
มากกว่า 5000 บาท	10(12.5)	4(5.0)
	$\bar{X}=3716$ S.D.=8048 Max 45000 Min 600	$\bar{X}=2157$ S.D.=2609 Max 17200 Min 600
6. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
อยู่คนเดียว	8(10.0)	3(3.8)
2-3 คน	33(41.3)	29(36.3)
4-5 คน	30(37.5)	37(46.2)
มากกว่า 5 คน	9(11.2)	11(13.7)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียน ผู้สูงอายุ n(%)	ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียน ผู้สูงอายุ n(%)
7. การมีโรคประจำตัว		
มี	66(82.5)	67(83.7)
ไม่มี	14(17.5)	13(16.3)
8. ความเพียงพอของรายได้		
พอเพียง	48(60.0)	40(50.0)
ไม่พอเพียง	32(40.0)	40(50.0)
9. ADL		
12-20 คะแนน	80(100.0)	80(100.0)
ต่ำกว่า 12 คะแนน	0(0.0)	0(0.0)

ตาราง 2 เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตในแต่ละองค์ประกอบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการศึกษาและไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ

องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพชีวิต	ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุ n(%)	p-value
ด้านร่างกาย	คุณภาพชีวิตที่ดี	20(25.0%)	7(8.8%)	0.005*
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	60(75.0%)	73(91.3%)	
ด้านจิตใจ	คุณภาพชีวิตที่ดี	62(77.5%)	32(40.0%)	0.000**
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	18(22.5%)	48(60.0%)	
ด้านสังคม	คุณภาพชีวิตที่ดี	59(73.8%)	38(47.5%)	0.001*
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	21(26.2%)	42(52.5%)	
ด้านสิ่งแวดล้อม	คุณภาพชีวิตที่ดี	59(73.8%)	51(63.8%)	0.116
	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	21(26.2%)	29(36.3%)	
คุณภาพชีวิตโดย	คุณภาพชีวิตที่ดี	57(71.3%)	27(33.8%)	0.000**
รวม	คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี	23(28.7%)	53(66.3%)	

หมายเหตุ: คุณภาพชีวิตที่ดี=กลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี
 คุณภาพชีวิตที่ไม่ดี = กลุ่มที่คุณภาพชีวิตไม่ดีและปานกลาง

* p-value < 0.05 ** p-value < 0.001

จากตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุและไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษามีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.001) เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบพบว่า ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและด้านสัมพันธภาพทางสังคมของผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษามีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 0.005, p-value = 0.000 และ p-value = 0.001)

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับไม่ได้เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ

คุณภาพชีวิต	ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ			ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ			t	p-value
	Mean	Std.dev	แปลผล	Mean	Std.dev	แปลผล		
1.ด้านร่างกาย	25.6	2.7	ปานกลาง	23.4	2.9	ปานกลาง	4.8	.000**
2.ด้านจิตใจ	23.9	2.6	ดี	21.6	2.5	ปานกลาง	5.8	.000**
3.ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	11.9	1.5	ดี	11.3	1.6	ดี	2.6	.009*
4.ด้านสิ่งแวดล้อม	31.2	3.6	ดี	29.7	3.8	ดี	2.6	.010*
5.คุณภาพชีวิตโดยรวม	99.3	9.3	ดี	92.4	8.9	ปานกลาง	4.8	.000**

หมายเหตุ: * p-value < 0.05 ** p-value < 0.001

จากตาราง 3 เป็นการเปรียบเทียบคะแนนระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ มีคะแนนคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีองค์ประกอบ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดี และองค์ประกอบด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับดี และ คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย และด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของคุณภาพชีวิตพบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนเฉลี่ยในด้านร่างกาย จิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตโดยรวมสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.001

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลป่าเตา อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจันทนา สารแสง และสิวลี รัตนปัญญา (2562, น. 964) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ของผู้สูงอายุในตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี และผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตที่สูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคมของผู้สูงอายุและด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับการศึกษาของวรดา รุ่งเรือง (2562, น.249) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย ในกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ จำนวน 310 คนพบว่า ปัจจัยด้านโรงเรียนอันได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งการที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีส่วนช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น

คุณภาพชีวิตในด้านร่างกายของผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษากับไม่ได้เข้ารับการศึกษานอกระบบโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้ว่าความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้ดี แต่ในวัยสูงอายุ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทุกระบบของร่างกาย ทำให้มีปัญหาทางด้านร่างกายที่ส่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัฐดา คำสีเขียว และคนอื่น ๆ (2565, น.252) ที่ได้ทำการศึกษาคูณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนพื้นที่รอบมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนคุณภาพชีวิตด้านร่างกายพบว่าผู้สูงอายุที่เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีคะแนนคุณภาพชีวิตที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้าเรียนเนื่องจากในขณะที่เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะได้รับคำแนะนำในเรื่อง การดูแลสุขภาพเพื่อให้เกิดความแข็งแรง ลดโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคหรือความเสื่อมของร่างกาย ซึ่งผู้สูงอายุสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้มีสุขภาพที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษายังไม่ได้เข้า
รับการศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ลำพังเพียงคนเดียวแต่จะอยู่กับคู่สมรส บุตรและหลาน จึงทำให้ระดับคุณภาพชีวิต
อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของผลการวิจัย ศิริประภา วงศ์ประพันธ์ และคนอื่น ๆ (2562, น.10) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลनुสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด เนื่องจาก ผู้สูงอายุยังมีความจำที่ดี มีสมาธิในการทำงานและมีความยินดีกับผู้อื่น มีความรู้ภาคภูมิใจในตนเอง ยังสามารถ
ช่วยเหลือตนเองได้ สามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนๆที่มาทำกิจกรรมร่วมกันที่โรงเรียนผู้สูงอายุ ได้มีโอกาสพักผ่อน จึงทำให้คุณภาพ
ชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง และผู้สูงอายุกลุ่มที่เข้ารับการศึกษามิได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุมีความรู้สึกละเลยในตนเอง รู้สึกว่า
ชีวิตมีความหมายและมีสมาธิในการใช้ชีวิต มีการฝึกสมาธิ รับฟังกิจกรรมพัฒนาจิตใจในโรงเรียน ผู้สูงอายุ แต่พบว่าไม่สอดคล้องกับ
การศึกษาของธิดิตา ทาสวรรณอินทร์ และคนอื่น ๆ (2561, น.74) ที่ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาติดพันธุ์ จังหวัด
เชียงราย พบว่า มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพ
ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุ
กลุ่มที่เข้ารับการศึกษามีโรงเรียนผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่เข้ารับการ
ศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุมีกลุ่มเพื่อนไปมาหาสู่กันเป็นประจำในชุมชน และมีการพบปะสังสรรค์ ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์ (2561, น.94) ได้ทำการศึกษาในระดับคุณภาพชีวิตของ
ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา พบว่า คุณภาพชีวิตในองค์ประกอบด้านสังคมอยู่ในระดับสูง และพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน
สามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาได้ร้อยละ 39.2 ทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักเข้าร่วมในงานประเพณี และงาน
เทศกาลประจำปีต่าง ๆ ตามวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นภายในชุมชน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในชุมชน นอกจากนี้การ
เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชมรมผู้สูงอายุ และการเข้าร่วมในโรงเรียนผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ต่าง ๆ ร่วมกัน และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ด้านสิ่งแวดล้อมผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดีซึ่งสอดคล้องกับศิริประภา วงศ์ประพันธ์ และคนอื่น ๆ (2562, น.10) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลनुสาต อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่าคุณภาพชีวิต ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตำบลปาดะ เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทที่มีลักษณะของสิ่งแวดล้อม และสภาพความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและมีสภาพอากาศที่บริสุทธิ์กว่าชุมชนในเมือง ผู้สูงอายุมีความรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยในแต่ละวัน มีความพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อาศัยอยู่ ได้มีโอกาสพักผ่อน คลายเครียด กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบกาย และยังสามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น การเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนนในชุมชนที่อาศัยมีความสะดวก จึงทำให้คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่าผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุกลุ่มที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุได้รับความรู้ในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยสำหรับตนเอง จากการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผู้สูงอายุที่เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมในระดับดี ในขณะที่ผู้สูงอายุ ที่ไม่ได้เข้าเรียน ในโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และจากการเปรียบเทียบผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่มพบว่าผู้สูงอายุที่ เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตดีกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียน ในโรงเรียนผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้สูงอายุที่เข้าเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุมีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกาย จิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตโดยรวมสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการวางแผน หรือกำหนดกลยุทธ์ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น หน่วยงานสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็น แนวทางในการขยายจำนวนโรงเรียนผู้สูงอายุพื้นที่ให้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ อายุ, ภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณทางเทศบาลตำบลป่าเตา อาสาสมัครสาธารณสุขของตำบลป่าเตาอาสาสมัครสาธารณสุขของตำบลป่าเตา และโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าเตา ที่อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลสำหรับงานวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). *คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์.
- _____. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบ วาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ (ฉบับปรับปรุง)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับ ลิขสิทธิ์.
- จันทนา สารแสง และสิวลี รัตนปัญญา. (2562). การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอ เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 27(5), 964-974.
- จิรัฐดา คำสีเขียว, นุตติยา วีระวัณชัย และ สุวรรณภา ภัทรเบญจพล. (2565). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนพื้นที่รอบมหาวิทยาลัย อุบลราชธานี. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มอว. วิจัยครั้งที่ 16 Research and Innovation for SDGs in the Next Normal* (252-262). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เจษฎา นกน้อย และวรรณภรณ์ บริพันธ์. (2560). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์*, 9(3), 94-105.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2565). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. สืบค้น 12 ธันวาคม 2565, จาก https://ipsr.mahidol.ac.th/wp-content/uploads/2022/05/Elderly-Situation-2021-20220725_compressed.pdf
- วรดา รุ่งเรือง. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(2), 249-258.
- ศิริประภา วงศ์ประพันธ์, วรเทพ เวียงแก, เอกชาติ สุขเสน, เอนก มูลมา, และวาริณี โสภารจ. (2562). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดุนสาด อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง*, 2(2), 10-19.
- สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน. (2562). *หนังสือขบวนการสร้างเสริมสุขภาพตามกลุ่มประชากร ตำบลป่าเตา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์*. ภาพพิมพ์.
- สุวัฒน์ มหันตนิรันดร์กุล, วีระวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล, วนิดา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิตต์ วงศ์สุวรรณ, และรานี พรมานะรังกุล. (2545). *เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI)*. โครงการจัดทำโปรแกรมสำเร็จรูปในการสำรวจสุขภาพจิตในพื้นที่ ปี พ.ศ. 2545. กระทรวงสาธารณสุข. <https://dmh.go.th/test/download/files/whoqol.pdf>

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรดิตถ์. (2566). เอกสารประกอบตรวจราชการและนิเทศงาน กรณีปกติ ระดับกระทรวงสาธารณสุข รอบที่ 1 ประจำปีงบประมาณ 2566 จังหวัดอุดรดิตถ์. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2566, จาก <http://utoapp3.moph.go.th/app2/inspector/views/uploads/63fd6b1f3a087-ce9cf9f3e8fafa832198c049d64b32eb-11.pdf>
- ฐิติมา ทาสวรรณอินทร์, วรัญญา มณีรัตน์, กรรณิการ์ เทพกิจ, อนัญญา เหล่ารินทอง และพัชรินทร์ วินยางค์กุล. (2561). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาติพันธุ์ จังหวัดเชียงราย. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 36(4), 74-82.
- อรรถัย เลียงจินดาถาวร. (2562). โรงเรียนผู้สูงวัยกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์, 14(1), 195-207.